

En samling på knapt et hundrede indlæg fra 45. Deutscher Geographentag, der i 1985 foregik i Berlin. Her mødtes ca. 3500 deltagere til 3 dages møder med tilhørende ekskursioner både før og efter. Disse Geographentagen har efterhånden antaget dimensioner som de internationale kongresser, og arrangementet i Berlin var da også opdelt i 16 faglige emnekredse foruden fællesmøder og arbejdsgrupper. Emnerne fordeltes over så vidt forgrenede aspekter som: palæogeografi i Afrika, turisme, bygeografi i industrilandene, geøkoologi, udviklingen i det åbne land, geografifundervisningen i socialistiske lande, tørkeområder i Nordafrika og Melle-møsten m.fl.

De enkelte indlæg er refereret på 5-7 sider og gennemgående forsynet med fyldige litteraturlister. Det er en imponerende samling af stof, der præsenteres i løbet af 3 dage, men man savner den koncentration omkring en bestemt egn, der karakteriserede møderne for 10-20 år siden; derved skabtes en ajourført regionalgeografi over Tysklands forskellige landskaber med værdifulde indslag fra lokale geografer.

Kr. M. Jensen

J. V. Thirgood: Cyprus: a cronicle of its forests, land, and people.

University of British Columbia Press, Vancouver 1987. XVIII, 371 s., ill. 24 cm. GBP 36.60.

For godt hundrede år siden omtalte en engelsk botaniker Cypern som en udbrændt slagge. Nu omstunder står det knapt så galt til – selv om det nok er for stærkt at tale om en grøn ø, ligesom i antikken. De forbedringer genskoveningen vitterlig udviser, har deres rod i den skovpolitik briterne etablerede, som er fortsat i republikken, og som nok hører til de mere lyse dele af emnekredsen. Bogen er i højere grad en skovbog, end undertitlen kunne opfattes. Det er også en ganske mærkelig bog – en blanding af ofte meget konkrete oplysninger om øen og forestale problemer og mere bredt fortællende passager om ædle skovfolks virke. Der er meget at hente om skovproblemer i mediterrane områder – såvel om hvad man skal gøre eller undlade, men de kan forekomme at drukne noget i stof af mere speciel interesse. Der er et meget omfattende notemateriale bl.a. med forskellige skovforordninger og en meget omfattende bibliografi. Forlaget lancerer bogen som et poinerværk inden-

for det ny felt skovsociologi – som man dog kan finde på.

Henning Mørch

Regions, villes et aménagement: mélanges jubilaires offerts à Jacqueline Beaujeu-Garnier.

La Société de Géographie 1987. 675 s., 27 cm. FRF 350,-.

Anledningen til festskrifter kan være helt udmærket – som i dette tilfælde hvor en kreds af gode kolleger vil fejre fransk geografis grand old lady, om man da ellers vover sliq ugalant betegnelse. Ofte er festskrifter imidlertid på mange måder spildt ulejlighed fagligt set; falder men ikke mere eller mindre tilfældigt over en henvisning til artikel i en ofte meget tilfældig sammenhobning, eller får man ikke rent tilfældigt skriftsamlingen i hånden – ja, så er artiklerne nærmest "druknet". Der er dog undtagelser hvor der ved redaktion søges en slags helhed fx ved samlende tema. Dette festskrift er derfor ikke værst. Der er et halvt hundrede artikler, der på nær en håndfuld, smukt falder inden for samlingens titel ligesom, der blot er en håndfuld artikler, som ikke handler om Frankrig. Styret af titlens treklang – region-villes-amenagement – suppleret med Frankrig opnås helhed fx ved samlende tema. Bliver samlingen anbragt i biblioteket under Frankrig, og man lader sig styre af titlens treklang, er der dog mulighed for, at festskriftet vil blive brugt. Gennem to trediedele af artiklerne tegnes mange interessante træk af Frankrigs geografi. – I tilgift får man så overblik over en meget flittig geografis virke gennem den omfattende bibliografi og en liste over de talrige theses, der er blevet vejledt ved.

Henning Mørch

Tirol-Atlas. Hrsg. im Auftrag der Tiroler Landesregierung, unter der Leitung von Adolf Leidlmair.

Wagner, Innsbruck. Lieferung 8, 1986. 65 cm (tværformat). Begleittexte 9, 1985. 24 cm. Priser ikke oplyst.

Tidligere leveringer er førhen omtalt, denne lever helt op til vanlig standard. Lieferung 8 omfatter kort over arkæologiske fundsteder fra fortid og romertid, vandkraft og kvægracer. Det sidste kan måske isoleret betraget forekomme noget specielt. Leveringen omfatter endeligt en række kort over befolkningsfordelingen. Selvom man ved hvordan forholdene må være i en sådan Alpe-egn, er det ganske interessant at se, hvor koncentreret befol-

kningen er i de ganske smalle dalstrøg – i modsætning til den meget store del af regionen, der er aldeles folketom. – Til Lieferung 8 medfølger desuden et teksthæfte (dateret 1985) til tidligere udgivne kortblade. Dette får en ulempe ved udgivelsesformen til at falde meget stærkt i øjnene: Kortene leveres som regel (i første omgang) helt uden tekst og kommentarer.

Henning Mørch

Medical geography: progress and prospect. Ed. by Michael Pacione.

Croom Helm, London 1986. 337 s., fig. 23 cm. GBP 27.95.

Denne bog (serie) er for dyr – i forhold til den materielle karakter, til det primære sigte og til et vigtigt publikum. Skønt formelt tydelig nok er den meget billige, maskinskrevne fotosats (offset) utrolig ulæselig. Den fordyrende indbinding er overflødig, da bogen er lagt op som en status for et forskningsfelt og som sådan et øjebliksbillede, der hurtigt vil blive mindre aktuel. Studerende, der ville kunne bruge bogen som en introduktion til feltet, vil bestemt finde den for dyr – mange andre også.

Artiklerne er skrevet direkte til bogen, de er velskrevne, velforsynede med referencer, og up-to-date. De udgør hver for sig udmærkede indføringen i deres deltema, hvad enten de er generelle eller specielle. På den anden side er tilsvarende og stort set samtidige behandlinger forhånden samlet eller i artikler.

Der er for få illustrationer. Det er redaktørens syvende om et kulturgeografisk felt. Det er måske forklaringen på, at indledningen, skønt isoleret betraget, såmænd er fornuftig nok, er blevet kort og vel nærmest resumerer bogens artikler uden rigtigt at bringe dem i sammenhæng.

Henning Mørch

Hans-Georg Bohle: Südindische Wochenmarktsysteme: theoriegeleitete Fallstudien zur Geschichte und Struktur polarisierter Wirtschaftskreisläufe im ländlichen Raum der Dritten Welt. – (Erdkundliches Wissen, H. 82).

Steiner, Stuttgart 1986. XIX, 290 s., ill. & 12 tav. 24 cm. DEM 48,-.

Forfatteren betragter underudviklingen i den tredje verden som en dynamisk proces betinget af den stadig voksende polarisering imellem forskellige befolkningsgrupper. Ud fra dette synspunkt gives en beskrivelse af udviklingen i den sociale og rumlige organisation af de såkaldte uge-

markeder, hvor de handlende traditionelt dag for dag flytter fra marked til marked i en cyklus der kan gennemføres på en uge. Der er her tale om en meget dybtgående og detaljeret analyse af et ellers ofte negligeret emne. Eksemplerne er hentet fra Tamil-Nadu i Sydindien og der startes med en historisk redegørelse for udviklingen i dette område. Under Cholar dynastiet (9-13 årh.) trivedes markederne godt under ledelse af mægtige handelslaug, der igen var underordnede den øverste statsmagt. Under Vidiyanagar dynastiet (14-17 årh.) blev handelen opsplittet fordi området blev delt imellem et stort antal mindre militære ledere, der hver for sig søgte at gøre deres territorium så stærkt og uafhængigt som muligt. Efterhånden begyndte europæerne at trænge ind på markederne ved mellemmand først og fremmest for at opkøbe bomuldstekstiler til Europa, men også andre varer der kunne anvendes i den inter-asiatiske handel (merkantilistiske fase). Siden blev påvirkningen endnu større (industri- kapitalistiske fase) med indførsel af europæiske færdigvarer og udførsel af indiske råstoffer. Til at begynde med udnyttede europæerne det allerede eksisterende net af uge- markeder til opkøb og salg af varer, siden gik denne funktion mere og mere over til byerne, efterhånden som veje og jernbaner anlagdes. Dermed startede også en polarisering af samfundet og uge-markederne blev mere og mere henvist til kun at betjene de fattigste og mest immobile befolkningslag (fx småbønder og landarbejdere). Uge-markederne udviklede sig forskelligt i forskellige områder alt afhængigt af den givne agrarstruktur og koloniale indtrængen. Således udviklede der sig i det ekstremt fattige Dharmapuri område en fintmasket og stærkt decentraliseret distributionsnet. Nogle varer er lokalt produceret, andre stammer udefra; de små handlende kontrolleres og finansieres af store købmænd i byerne. Handelen er yderst profitabel for de store købmænd, men ikke for de små lokale, der blot søger at overleve ved at intensivere og sprede deres arbejdsindsats. Et andet eksempel er det frugtbare Cauvery-delta hvor halvdelen af risproduktionen eksporteres. Her har der dog siden gammel tid været en meget skæv social fordeling idet 60% af landbefolkningen er jordløs. Vejnettet er fint og der er talrige større og mindre byer. Der sælges på uge-markederne stort set kun fisk, idet de andre varer kan købes i byernes bazarer. Risproduktionen går uden om uge-mar-

kederne; en del af overskuddet gives som naturaliløn til landarbejderne, resten går via offentlige opkøbscentraler.

Der gives i bogen en lang række sådanne eksempler og til sidst vurderes mulighederne for at udnytte uge-markederne til udviklingsformål. Udsigterne er dog ikke for lyse, så længe man ikke gør noget mere radikalt for at komme udbytningen og polariseringen i samfundet til livs.

Svend Raagaard

Hans Karl Barth: Mali: eine geographische Landeskunde. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 25).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1986. XXI, 395 s., ill. & 7 s. tav. 22 cm. DEM 97,-.

Bogen er – selv det omfattende sidetal taget i betragtning – rig på information. Siget er en bred præsentation af Malis geografi, strækkende sig fra de historiske udviklingsaspekter over socio-økonomiske forhold til geo- økologiske betragtningen.

Tyngden ligger i en detaljeret beskrivelse af naturforholdene (klima, vegetation, geologi og jordbund) og i en redegørelse for produktions-muligheder og – begrænsninger i det beskrevne miljø. Især naturgrundlagsbeskrivelsen er dokumenteret med omfattende tabel- og figurmateriale, hvilket muliggør fordybelse (desværre mister nogle af tabellerne noget af deres værdi, fordi oplysninger om måleperioder savnes).

Befolknings- og erhvervsstruktur behandles relativt indgående; væsentlige elementer i denne del af bogen er bebyggelsesmønstre og landbrugserhvervet.

Udviklingsperspektiver og udviklingsplanlægning i Mali diskuteres i bogens afsluttende afsnit.

På trods af sit ret beskedne udstyr er bogen en solid og omfattende indføring i forholdene i Mali, som bærer tydeligt præg af forfatterens mangeårige engagement på feltet. Derfor, og på grund af den omfattende litteraturliste kan den anbefales for læsere, der søger en bred og grundig orientering om dette land.

Anette Reenberg

Man's dependence on the Earth: the role of the geosciences in the environment. Ed. by A.A. Archer, G.W. Lüttig and I.I. Snezhko. Schweizerbart'sche, Stuttgart 1987. XIII, 215 s., ill. 25 cm. DEM 69,-.

Denne bog, der er resultatet af et internationalt samarbejdsprojekt under UNEP og

UNESCO, giver en beskrivelse af samspillet mellem menneske og natur, især hvad angår udnyttelsen af naturressourcer og dennes indflydelse på det omgivne miljø. Bogen er tilegnet administratorer og planlæggere, der forvalter områder, hvor der er et samspil mellem den menneskelige aktivitet og naturgivne faktorer. Bogen er derfor skrevet i et sprog med et minimum af fagtermer, således at læsere uden stor faglig indsigt kan få udbytte af den.

Henrik Breuning Madsen

Energetics of physical environment: energetic approaches to physical geography. Ed. by K.J. Gregory.

Wiley, Chichester 1987. XI, 172 s., ill. 24 cm. GBP. 26.50.

Denne bog beskriver energistrømme i det fysiske miljø. Den er opdelt i 6 kapitler med hver sin forfatter. Forfatterne kalder bogen en energetisk tilnærmelse til fysisk geografi, især inden for disciplinerne klimatologi, geomorfologi, hydrologi, jordbundsgeografi og biogeografi. Bogens hovedvægt ligger i beskrivelsen af energiomsætningen ved vanderosion, hvor den giver et rimeligt indblik.

Henrik Breuning Madsen

Rolf Meissner: The continental crust: a geophysical approach. (International geophysics series; 34).

Academic Press, Orlando 1986. IX, 426 s., ill. 23 cm. USD 34.95.

Bogen er skrevet for videregående studerende og forskere i geovidenskab, med særlig interesse for spørgsmål knyttet til Jordens skorpe. Bogen tilstræber en geofysisk viden-status om den kontinentale skorpe, og dens approach er derfor også klart geofysisk.

Bogen indledes med en definition af begreberne skorpe og lithosfære, hvorefter skorpedannelsen beskrives som et generelt planetært fænomen. Dernæst gennemgås de vigtigste geofysiske undersøgelsesmetoder, der benyttes til udforskningen af Jordens skorpe. For at give en baggrund for tolkningen af feltundersøgelser gennemgås herefter en række laboratorieforsøg vedrørende deformation og friktion, ligesom forskellige geofysiske dateringsmetoder beskrives. Følgende redegøres grundigt for en række geofysiske (især seismiske) og geologiske undersøgelser af den kontinentale skorpe. I denne forbindelse diskuteres dannelsen og betydningen af forskellige tektoniske strukturer (f.eks. riftzoner). Afsluttende gives et sammen-